

LEIDRAAD

VOOR DE BESTUDEERING VAN

HET GEESTESLEVEN DER NATUURVOLKEN

(VAN Ds H. KLUIN)

TEN DIENSTE VAN ZENDINGSSTUDIEKRINGEN

DOOR

Jonkvr. H. B. DE LA BASSECOUR CAAN

ZENDINGSACTIE
onder de Studenten
v/d V. U.
AMSTERDAM.

UITGEGEVEN DOOR DEN ZENDINGSSTUDIE-RAAD
„DE NIE WEHME“ DE BILT

ONDEL GEBRACHT DOOR DE N. V. ALGEMEENE BOEKHANDEL
VOOR INWENDIGE EN UITWENDIGE ZENDING
's-GRAVENHAGE, 1924

Zf 5

PRIJS f 0.30

ALLE LITERATUUR IN DEZEN LEIDRAAD OF
IN HET HANDBOEK VERMELD. KAN VOOR-
ZOOVER NOG LEVERBAAR. BESTELD WOR-
DEN BIJ DEN ZENDINGSBOEKHANDEL,
Nassau-Zuilensteinstraat 25, DEN HAAG.

2
2f 5

INLEIDENDE SAMENKOMST

In dezen Leidraad worden geen algemeene aanwijzingen over Zendings-studiekringen gegeven. Die kan men vinden in het boekje: Zendingsstudie, dat voor f 0.25 te krijgen is aan het Bureau van den Zendingsstudieraad, de Nye Wehme, de Bilt, U. en bij den Boekhandel voor In- en Uitwendige Zending, Nassau Zuilensteinstraat 25, den Haag.*) De leider van den kring behoort dit boekje te bezitten. Indien de meeste leden voor het eerst een kring meemaken is het gewenscht dat hij, aan de hand van dit boekje, op de Inleidende samenkomst, de inrichting, werkwijze en het doel van den kring bespreekt. Zijn de leden hiervan reeds op de hoogte, dan kan hij terstond overgaan tot het voorlezen van de Inleiding van het boek.

Ook hierbij heeft hij rekening te houden met de samenstelling van zijn kring. Bestaat deze uit menschen, die niet gewend zijn aan studie, dan zal b.v. het begrip „evolutionisme”, zie eerste noot en blz. 18, moeten worden uitgelegd. Zijn echter kringleden daarvan op de hoogte, dan kan de leider reeds terstond eene discussie er over uitlokken.

Eene ontwikkeling van het *natuurlijk* leven, ook van den mensch, is niet in strijd met het scheppingsverhaal in Genesis, maar wat het *geestesleven* van den mensch betreft, moeten wij vasthouden aan een nieuwe scheppingsdaad Gods. Daarmede hangt samen, dat we bij de natuurvölker dikwijls sporen vinden van ontarding in plaats van kiemen van ontwikkeling. Vele kentekenen, soms ook in de taal, wijzen daarop.

Bij de laatste alinea van de eerste noot, wijze de leider op het verschil tusschen voorheen en thans in de houding

*) Daar kan ook alle lektuur besteld worden, die in het handboek of in den Leidraad is aangegeven.

van den Europeaan tegenover den „Inlander”. Misschien zijn er in den kring leden, die uit eigen ervaring of van hooren zeggen, weten mee te spreken over de wijze van behandeling van bedienden, koelies enz. in Indië.

Op blz. 15 kan de leider nog eenige toelichtingen geven, geput uit: G. Simon: „De Positie van den zendeling in de Inlandsche Maatschappij”, uit de serie: „De Protestantsche Zending”, uitgave van de Hollandia-Drukkerij te Baarn (60 ct.)

Bij blz. 10 kunnen de leden van den kring misschien voorbeelden geven van stadsmenschen, die vreemd hebben gestaan tegenover eene landelijke bevolking. Door op die wijze aan de leden een actief aandeel te geven in de bespreking, wordt al dadelijk het karakter van studiekring vastgelegd.

Heeft de leider platen of curiosa ter beschikking, dan kunnen die er toe bijdragen om van den aanvang af, de stijfheid uit den kring te bannen en alles aanschouwelijker te maken. Misschien kunnen op volgende samenkomsten de leden ook dergelijke dingen meebrengen.

Hierop volgt dan de aanwijzing van de vragen voor de eerstvolgende samenkomst, die na elke samenkomst plaats heeft, zonder telkens in den Leidraad te worden aangegeven. In den regel zal de leider de samenkomst openen met een kort gebed. Gewenscht is dat de leden zooveel mogelijk om beurte de samenkomst met gebed sluiten en ook, dat zij bij hunne voorbereiding een kort, passend Schriftgedeelte uitzoeken, dat aan het einde van de samenkomst door hen gelezen kan worden. Hiertoe is het noodig, dat iedere deelnemer een Bijbel meebrengt of ten gebruike ontvangt.

Ten einde den leider zooveel mogelijk te ontlasten van praktische beslommeringen en de leden zoo actief mogelijk te maken is het goed, een bibliothecaris aan te stellen, die belast is met het aanteekening houden van uitgeleende en teruggegeven boeken.

Bij de beantwoording der vragen moeten vooral drie dingen in het oog gehouden worden.

1. De antwoorden mogen niet zijn het opzeggen van een les, d. w. z. het min of meer letterlijk weergeven van hetgeen in het handboek staat. Dat zou vervelend zijn voor de andere leden, want,

2. al de leden moeten het geheele hoofdstuk gelezen hebben vóór de samenkomst. De voorbereiding thuis dient om den inhoud van het boek te leeren kennen, de samenkomst van den kring om er over van gedachten te wisselen. Ook spreekt het van zelf, dat men het geheel moet lezen om een deel te kunnen begrijpen.

3. Men moet zorg dragen niet op het terrein van een volgende vraag te komen.

Ten einde te voorkomen, dat het beantwoorden der vragen, navertellen uit het boek wordt, zijn zooveel mogelijk bij de vragen boeken aangegeven, die behalve het handboek gebruikt kunnen worden. De meeste dier boeken zijn te vinden in de lijst der geraadpleegde bronnen. Het is echter niet mogelijk, bij elke vraag een boek te noemen. Ook zijn er, vooral bij de eerste hoofdstukken, eenige vragen, waarbij navertellen uit het boek bijna niet te vermijden zal zijn. Juist die eerste hoofdstukken zijn het moeilijkst, vooral voor hen, die niet aan studie gewend zijn en het kan zijn nut hebben om te leeren, de hoofdgedachte ervan goed weer te geven.

Dit handboek heeft de eigenaardigheid, dat een groot aantal aanvullingen worden gegeven, waar de cijfers, tusschen den tekst gevoegd, naar verwijzen. Wie een vraag te beantwoorden heeft, moet vooral ook van die aanvullingen gebruik maken.

Wat de boeken betreft, die geraadpleegd moeten worden, is het zeer gewenscht, dat de leider zorgt, dat ze aanwezig zijn op de samenkomst, voorafgaande aan die, waarop ze gebruikt moeten worden. Ze kunnen dan worden uitgedeeld aan wie ze noodig heeft. Bij de „Lijst van geraadpleegde literatuur”, vindt men de opgave, waar deze boeken te krijgen zijn. Het is daarom gewenscht, altijd na te zien of de opgegeven boeken op die lijst voorkomen. In de groote steden kan men zich wenden tot de plaatselijke Hulpraden voor Zendings-studie. Door de kleine zendingsgeschriftjes te *koopen*, steunt men het zendingswerk. Aanbeveling verdient, dat bij het begin van den kring daarvoor een klein fondsje gevormd wordt, waaruit tevens het porto van de gekochte boeken kan worden betaald.

Zijn er gewichtige punten besproken, dan kan het goed zijn, dat daarvan, bij wijze van notulen, door een der leden

aanteekening wordt gehouden (hetzij geregeld door hetzelfde lid, hetzij om beurten). Deze aanteekeningen kunnen dan op de volgende samenkomst worden voorgelezen. Ze zijn zoo-
wel een herhaling als een aanknooppingspunt. Ook zijn ze van veel waarde als een lid de samenkomst, waar ze over handelen niet heeft kunnen bijwonen.

Het is natuurlijk altijd heel jammer, als men een samenkomst moet verzuimen, omdat men dan zóó licht het verband mist en er uit raakt. Dubbel moeilijk is het, als men een vraag te beantwoorden had. Had men op schrift gezet wat men daarover te zeggen had (wat in den regel gewenscht maar niet noodzakelijk is), dan kan men die aanteekeningen aan den leider zenden. Kan dit niet, dan kan de leider zelf de vraag overnemen, of die vooruit aan een ander lid overdoen. Komt de afzegging op het laatste oogenblik, dan kan hij op de samenkomst zelf de vraag overdoen aan een ander lid, wat dan de proef op de som is, of die het geheele hoofdstuk bestudeerd heeft. Het kan zijn nut hebben, dat men weet, altijd de kans te loopen, om *onverwachts* eene vraag ter beantwoording te krijgen!

Menigmaal komen bij de discussie vragen voor, waar geen der leden eene oplossing voor weet te vinden. De heer Jan Willem Gunning placht te zeggen, dat zulke kringen met vraagteekens, tot de beste kringen behoorden, daar een der doeleinden van de Z.S. is, te doen begrijpen hoeveel moeilijkheden zich voordoen in het zendingswerk. Maar het is toch mogelijk, dat de oplossing wel te vinden is, buiten den kring. Men zou b.v. die vragen schriftelijk kunnen voorleggen aan Dr A. C. Kruyt, Pendolo, Posso *via Donggala*, Midden-Celebes of aan een der autoriteiten op het gebied van den godsdienst der natuurvölker in ons land. Is een zendeling of hulpprediker, die onder zulke volken woont, met verlof in ons land, dan zou hij kunnen worden uitgenoodigd, ze mondeling op den kring te komen beantwoorden, indien hij er geen al te verre reis voor heeft te maken. (Vergoeding van reiskosten spreekt van zelf, maar de tijd van zendelingen met verlof is kostbaar).

Tenslotte nog de uitlegging van de indeeling der vragen bij de volgende hoofdstukken. Wat gewoon gedrukt is, is bestemd voor kringen, waar niet te diep op de verschillende

vraagstukken kan worden ingegaan. Wat met vette letter gedrukt is, is voor alle kringen bestemd. Wat met schuine letter gedrukt is, is bedoeld voor hen, die aan dieper gaande studie gewend zijn.

EERSTE SAMENKOMST

HOOFDSTUK I

Voor de beteekenis van de verschillende lettersoorten enz. zie men het slot van de Inleidende Samenkomst.

DOEL: Te leeren inzien hoe het gansche leven der natuurmenschen beheerscht wordt door hun geloof aan eene geheimzinnige kracht.

1) Wat verstaat men onder Dynamisme, mana enz.

1a) *Wat verstaat men onder Dynamisme? Is mana slechts een ander woord voor zielestof?*

Zie: Ned. Zendingsbode, jaargang 28, No. 41, 42.

(Deze vraag en de volgende zijn bestemd voor hen, die vroeger het boek „Animisme en Christendom” hebben doorgewerkt).

1b) *Welk verschil bestaat er tusschen de vroegere en de huidige definitie van het geestesleven der natuurvölker? Vindt ge het aanmoedigend of ontmoedigend, dat een opvatting zoo kan veranderen?* Zie Inleiding.

2) Zet het begrip taboe uiteen.

Zie o.a.: Het volle koren, door J. Fortgens. Uitgave v. h. Ned. Zend. Bureau te Oegstgeest. (f 1.10) Macedoniër, jaarg. 1910, blz. 129, 201. Uitgave Edso Venema, Groningen. (4)

3) Hoe kan het mana-geloof verklaard worden?

Na de beantwoording van deze vraag door den inleider, kunnen alle leden nog zeggen of zij bij kinderen of anderen iets hebben waargenomen, dat overeenkomst heeft met dit

geloof aan mana-kracht. Is het echter wel geheel hetzelfde en zoo niet, wat is dan het verschil?

4) Welke is de werking van de mana? Welken invloed moet dit mana-begrip uitoefenen op het leven?

Zie: Macedoniër 1912, blz. 206, Uitgave Edso Venema, Groningen. (4).

5) Waarin kan verder nog mana schuilen?

6) Welke beteekenis wordt aan het bloed gehecht?

Zie: Alb. C. Kruyt: Het Animisme enz. blz. 55 v. v.

Bijbellezen.

TWEEDE SAMENKOMST

HOOFDSTUK II

DOEL: In te zien hoe het geheele bestaan van den natuurmensch is ingericht op het versterken, behouden en veraangenamen van het aardsche leven. Hij is „uit de aarde aardsch” en hoewel hij rekent met een voortbestaan van den mensch kan hij zich het hiernamaals niet anders denken dan materialistisch. Al worden in onze huidige samenleving ook sporen van eene dergelijke levensbeschouwing gevonden, redeneeren wij toch geheel anders; wij zijn meer intellectualistisch, hij is meer intuïtief, houdt er een andere logica op na dan de onze. De leider moet dit goed in het oog houden en den kring er heen leiden om dit te gevoelen. Hierop zijn inzonderheid vraag 2a en 4a ingericht.

1) Wat is een fetis? Wat is het verschil tusschen een fetis en een amulet? Vindt men beide ook in ons land?

Zie: In Bijdragen Taal- Land- en Volkenkunde, Deel 67, alev. 2 Suri-naamsch bijgeloof.

(De overblijfselen van het mana-geloof in ons land, in verband met magie worden in het volgende hoofdstuk besproken).

2) Wat is een Totem en welken invloed oefent het totem-begrip uit in de samenleving? Berust het op dezelfde gronden als de bewering, dat de mensch van den aap zou afstammen?

2a) *Vindt men in ons land ook fetissen en amuletten? Toon aan waarom wel of niet. Welken invloed oefent het totem-begrip uit in de samenleving? Berust het op dezelfde gronden als de bewering, dat de mensch van den aap zou afstammen?*

Zie: Rabaad, Is de R.C. Eeredienst Christelijk of Heidensch van Oorsprong? Serie „Levensvragen“, (f 0.60). Uitgave Hollandia Drukkerij Baara.

3) **Welke jacht- en oorlogsgebruiken staan in verband met mana? Zijn er in ons land ook nog jachtgebruiken, die daarmee overeenstemmen?**

Hierbij te gebruiken: De oud-germaansche dichtertaal in haar ethnologisch verband. Acad. proefschrift van Alberta J. Portgensen, Leiden v. Nifferik Hzn. (Te leen te verkrijgen bij den Haagschen Hulpraad voor Zendingsstudie voor hoogstens 4 weken, tegen vergoeding van porto).

4) Wat beschouwt de natuurmensch als de oorzaak van ziekte? Op welke wijze tracht hij die te genezen? Gebruikt hij daartoe alleen middelen, die met het begrip mana in verband staan of ook geneesmiddelen volgens onze opvatting? Kan de behandeling van zieken op de wijze der natuurvolken eene verkeerde uitwerking hebben?

Zie o. a. J. Fortgens, het Volle Koren.

4a) *Evenals de vorige vraag, met toevoeging van de vragen: Speelt de suggestie en de auto-suggestie hierbij ook een rol? Is er eenig verband tusschen deze methode van genezen en de geneeswijze van den Franschen apotheker Coué. (Genees uzelf en Zelfbeheersching, uitgaven van de Theosophische Ver.)*

5) **Waarom is, in verband met deze opvattingen, de medische zending van beteekenis? Welke moeilijkheden zullen de zendeling-arts of de zendeling en hunne helpers**

daardoor ondervinden? Door al de leden van den kring te beantwoorden.

Zie: Macedoniër 1914 blz. 43, 76, 138 en Dr J. W. Gunning, de Medische Zending. (f 0.60)

6) Wat beschouwt de natuurmensch als de reden van den dood? Tot welke godsoordeelen geeft dit soms aanleiding? Hoe stelt hij zich de afgestorvenen voor en in welke verhouding staat hij tot hen? Hierbij niet vooruitloopen op hetgeen in hoofdstuk V over dit onderwerp gezegd wordt. Hoe tracht hij zich te beveiligen tegen de gevaren, die hem dreigen van de zijde der afgestorvenen?

Zie: In Bijdragen Taal- Land- en Volkenkunde, Deel 69, Afl. 1: M. J. van Baarda: Apologie voor de dooden.

7) Zijn in ons land ook nog sporen te vinden van vrees voor afgestorvenen? Door allen te beantwoorden.

Bijbellezen.

DERDE SAMENKOMST

HOOFDSTUK III

DOEL: Bij deze samenkomst kan, naar gewoonte, worden geeindigd met een korte bijbellezing en bespreking maar ditmaal is het gewenscht ook vooraf te lezen Rom. 1 : 18—25 en het geheele hoofdstuk te behandelen in het licht van deze verzen.

In de eerste samenkomst is gesproken over evolutie. Bij dit hoofdstuk zijn sporen van degeneratie aan te wijzen. Verder in het boek, als de goden der natuervolken worden besproken, zullen verhevener gedachten worden gevonden. Hier echter vinden we, naast elementaire godsdienstige gedachten, blijken van degeneratie van den mensch, die God heeft losgelaten, Hem als God niet heeft verheerlijkt of gedankt.

1) Wat zijn associatie-voorstellingen en analogie handelingen? Worden ze bij ons ook gevonden? Het laatste gedeelte dezer vraag kan door allen worden beantwoord.

2) Hoe brengt het geloof in de mana-kracht tot toovenarij?

Zie: In Bijdragen Taal- Land- en Volkenkunde, Deel 67, Aflevering 2: Surinaamsch bijgeloof.

3) Welken indruk maakt een dergelijke godsdienst op U? blz. 68 einde tot 70 begin. (Onderscheid tusschen het heidensch gebed en ons bidden).

Zie: A. C. Kruyt: Het Animisme enz. hoofdst. III: In Bijdragen T. L. en Volkenkunde Deel 67, Afl. 4. H. Sundermann: „Religiöse Vorstellungen u. s. w. der Heiden Dajak auf Borneo“.

4) Welke rol spelen de tovenaars onder de natuurvölker? In den kring, waar vraag 4a wordt behandeld, kan deze vraag bij vraag 3 worden gevoegd.

Zie: In „Bijdragen Taal, Land- en Volkenkunde“, Deel 67, Afl. 2: Suri-naamsch bijgeloof.

4a) Indien een natuurmensch, b.v. een Toradja, aan wien de Christelijk-Westersche wijze van denken geheel vreemd is, zich plotseling verplaatst zag in een groote stad, hetzij in Indië, hetzij in Europa, welken indruk zou hetgeen hij daar zag, dan op hem maken en hoe zou hij dat in verband brengen met mana? Men denke zich goed in, waarin die natuurmensch belang kan stellen en wat aan hem voorbij moet gaan. Dr N. Adriani, liet eens aan een Toradja een stoomschip zien, dat stil lag in de haven. De reusachtige ketels, de geheele machinerie, de salons enz. maakten geen indruk op hem, dat stond alles te ver van hem af. Alleen bij het zien van het koperen belegsels op de trap raakte hij in verwoering, want koper kende hij.

5) Welke sporen van mana-geloof, magie en bijgeloof zijn in onze maatschappij overgebleven? Kunnen de leden van den kring de voorbeelden, die daarvan in het boek zijn gegeven, nog aanvullen? Door allen te beantwoorden.

6) Toon met enkele trekken aan, hoe de maatschappij, waarin Paulus leefde, voor zoover die beheerscht werd door de Romeinsche gedachtenwereld, hem aanleiding kan hebben

gegeven tot het schrijven van de verzen, die wij gelezen hebben bij den aanvang van onzen kring?

Zie o.a. Dr H. M. van Nes: De Adventstijd der Wereld, (uitverkocht) en het in de lijst van geraadpleegde literatuur genoemde Dr K. H. E. de Jong: De magie bij de Grieken en Romeinen. (f 2.50)

Welke overeenkomst heeft die tijd met den tijd, waarin wij leven?

Bijbellezen.

VIERDE SAMENKOMST

HOOFDSTUK IV

DOEL: Inzicht te krijgen in de beteekenis van het „Animisme”. Onderscheid te leeren maken tusschen mana en ziel. Kennis te maken met de voorstelling, die de Animist heeft van het leven na den dood. In dit hoofdstuk komt reeds iets uit van het troosteloze van deze levensopvatting. In de volgende samenkomst zal dit nog meer naar voren treden. Het is dus beter tot die samenkomst te wachten om er bij de bespreking den vollen nadruk op te leggen. Maar men kan die gedachte toch vasthouden onder het lezen van het hoofdstuk.

Ditmaal zijn alle vragen gelijk en was het onvermijdelijk, dat ze de tekst van het hoofdstuk weergaven. Alleen gebruik maken van veel hulpbronnen kan afwisseling brengen *).

1) Wat verstaat men tegenwoordig onder Animisme? Waarin verschilt het van Dynamisme en waarin heeft het er overeenkomst mee? Is het er altijd scherp van te onderscheiden?

2) Wat doet de Animist met betrekking tot de ziel in geval van ziekte? Hoe stelt hij zich den toestand voor gedurende den slaap? Hoe verklaart hij de droomen? Welke beteekenis hecht hij aan de schaduw? Heeft dit laatste ook aanleiding gegeven tot taboe-gebruiken?

Zie: J. Fortgens: Het volle koren. Dr A. C. Kruyt: De Inlander en de

*) Daar *alle* vragen op *alle* kringen behandeld worden, zijn ze ditmaal niet met vette letter gedrukt.

Zending. (Niet vooruitloopen op vraag 2 van de achste samenkomst). Macedoniër 1910 blz. 129, 201, 302, 327. (4)

Daar bij deze vraag veel literatuur wordt opgegeven, zal het goed zijn haar te verdeelen tusschen twee of meer personen, maar men vermijde het gevaar, dat de beantwoording den geheelen beschikbaren tijd in beslag neemt. Desnoods kan men dit hoofdstuk over twee samenkomsten verdeelen.

3) Hoe stelt de Animist zich de ziel van den levenden mensch voor? Hoe staat hij tegenover haar?

Bij deze en de twee volgende vragen. Zie: De Bare'e-sprekende Toradja's, Deel I, blz. 247 en Dr. A. C. Kruyt: Het Animisme in den Indischen Archipel, Dr. N. Adriani: Het Animistisch Heidendom als godsdienst, 1ste gedeelte.

4) Beschrijf hoe de Animist zich o.a. ook planten als bezielde voorstelt.

Zie: A. C. Kruyt: Het Animisme enz. h. V.

5) Welke voorstelling heeft de Animist van de ziel, die blijft voortbestaan na den dood? Hoe stelt hij zich het zielenland voor? Welken invloed oefent die voorstelling uit op zijn leven?

Zie: A. C. Kruyt: Het Animisme enz. Dr J. Warneck: Die Lebenskräfte des Evangeliums.

6) De voorstelling, die de Animist zich maakt van het voortbestaan der ziel levert ongetwijfeld voor den zendeling moeilijkheden op. Hoe zoudt gij, als zendeling, daartegenover staan? Door allen te beantwoorden.

Indien de tijd het toelaat kan het goed zijn, vóór de bespreking van de volgende vraag, eenige bijbelteksten te lezen, die betrekking hebben op het leven hiernamaals.

7) Wat is het verschil tusschen de Animistische en de Christelijke voorstelling van het hiernamaals? Hoe is het te verklaren, dat waar deze zooveel heerlijker is, de Animistische voorstelling toch het aannemen van het Christendom tegenwerkt, terwijl de Mohammedaansche voorstelling juist veel aantrekkelijks heeft voor den Animist?

Zie: G. Simon, Islam und Christentum.

Bijbellezen?

VIJFDE SAMENKOMST

HOOFDSTUK V

DOEL: Te leeren kennen de vrees voor de doodenzielen en hunne vereering. In te zien hoe troosteloos de geheele animistische levensbeschouwing is.

1) In welke verhouding staan de levenden tot de dooden, in den eersten tijd na het overlijden? Laat al de leden van den kring zeggen of zij rouw- en begrafenis gebruiken in ons land kennen, die teruggebracht kunnen worden tot eene animistische of dynamistische wijze van denken.

2) Op welke wijze wordt met de dooden afgerekend? Is er eene gedachte van vergelding na den dood? Is het mogelijk een juist onderscheid te maken tusschen de oorspronkelijke gedachte van vergelding van de natuurvolken en vreemde invloeden? Heeft deze gedachte eenige overeenkomst met de Joodsche en met de Christelijke gedachte van vergelding?

Zie: Macedoniër 1909 blz. 7 v. v. (4)

2a) *Beschrijf het doodenfeest bij de Toradja's (wegbrengen der doodsbeenderen). Hebben de Animisten eene gedachte van vergelding na den dood? Kunt gij aanwijzen welken invloed de Islam daarop heeft uitgeoefend? Heeft die gedachte eenige overeenkomst met de Joodsche en de Christelijke gedachte van vergelding?*

Zie: Dr N. A. Adriani enz.: De Bare'e sprekende Toradja's, Deel I, blz. 109.

3) Welke dooden worden vereerd en op welke wijze? Hoe komt hierbij het mana begrip weer voor den dag?

Zie: Macedoniër 1910, blz. 72. In Bijdragen Taal- Land- en Volkenkunde, Deel 68, 4de afl. J. Fortgens: Het Sa'oese doodenoffer enz., Deel 9, 7de Volgreeks; F. J. F. v. Hasselt: Uit het volksleven van de bewoners van de Humboldtsbaai.

4) Zijn er bepaalde plaatsen van vereering? Welke middelen worden gebruikt om met dooden in aanraking te komen?

Zie: Macedoniër, 1909, blz. 332 v. v., 369 v. v.

4a) *Heeft het Spiritisme; zooals het bij ons voorkomt, daarmede eenige verwantschap?*

4b) *Welken invloed oefent het Dynamisme en het Animisme op het maatschappelijk leven uit? (Conservatisme, koppensnellen, heksenprocessen enz.)*

Zie: De Bare'e sprekende Toradja's, Deel I, blz. 64 en 167.

6) *Kan men het Animisme een godsdienst noemen? Wat verstaat gij onder godsdienst? Is er verschil tusschen religie en godsdienst?*

Zie: De werken, op dit onderwerp betrekking hebbende, die in de Literatuurlijst zijn genoemd.

7) *Waarom kan men het Animisme een gedegenereerden godsdienst noemen. Welken indruk maakt deze godsdienst en de geheele levensbeschouwing, die er aan verbonden is op U? Het tweede gedeelte van de vraag door allen te beantwoorden.*

Bijbellezen.

ZESDE SAMENKOMST

HOOFDSTUK VI

DOEL: De goden der natuervolken te leeren kennen, hun geloof aan goden, geesten en aan een hoogste godheid. Ook hun sagen en mythen *).

1) *Wat wordt als natuurgoden vereerd en op welke wijze? Kunt ge daarvan ook voorbeelden noemen, die niet in het boek vermeld zijn? Brengt de vrees voor die natuurgoden ook tot menschenoffers?*

Zie: A. C. Kruyt: Het Animisme enz.

*) Van deze samenkomst af zijn er geen verschillende rubrieken van vragen en worden ze dus alle met dezelfde letter gedrukt, evenals bij de vierde.

2) Wat weet ge van de dier- en andere goden, van de half-goden en de geesten?

Zie: In Bijdragen Taal- Land- en Volkenkunde, Deel 71, Afl. 3 en 4.
Dr J. P. Kleiweg de Zwaan: Dieren-verhalen en dieren-bijgeloof enz.

3) Welke voorstelling heeft men van een hoogste godheid?
Zie: A. C. Kruyt: Animisme enz. Afd. III.

4) Zijn er in de mythologie der natuurvölker verhalen, die eenige overeenkomst hebben met Bijbelsche verhalen b.v. het Scheppingsverhaal, de Zondvloed enz.

Hoe verklaart ge deze overeenkomst?

Zie: De Bare'e Toradja's, Deel I blz. 245 v. v. In Bijdragen Taal- Land- en Volkenkunde Deel 76, Afl. 4. H. Sundermann. Religiöse Vorstellungen enz. Deel 6, Afl. 1, P. J. F. v. Hasselt: Legende van Mansren Mangoendi. Macedoniër 1910, blz. 330; 1911 blz. 234.

5) Hoe worden in Australië de knapen ingewijd? Weet ge ook andere voorbeelden van dergelijke inwijdingen?

Zie: Mededeelingen v. w. h. N. Z. Gen. Jaarg. 9 blz. 211. Ons Zendingsblad No 5. Jaarg. 1923. Te verkrijgen aan het Bureau v. d. Zend. Studieraad.

Bijbellezen.

ZEVENDE SAMENKOMST

HOOFDSTUK VII

DOEL: In te zien hoe ver de religieuze gedachtenwereld van de natuurvölker van de onze afstaat en hoe moeilijk het voor ons is er in door te dringen. Zijn wij daar goed van overtuigd, dan zullen wij in het volgende hoofdstuk kunnen begrijpen, hoe moeilijk het voor de natuurvölker is zich in de christelijke gedachtenwereld in te leven.

Men bedenke ook, dat de natuurmensch zich geen rekenschap geeft van hetgeen in het boek op onze wijze wordt onder woorden gebracht en uitgelegd.

De leider zorgt, dat de verschillende vragen, die dieper gaan dan een navertellen uit het boek, goed tot hun recht komen.

1) Welken indruk maakt op U, wat over de eigenschappen der hooge geestelijke wezens en hunne verhoudng tot de menschen gezegd wordt? Wat zegt U dit met betrekking tot het denkvermogen en het gemoedsleven van de natuurlvolken? Zijn hierin ook algemeen-menschelijke trekken terug te vinden? Komt er niet in uit, hoe hoog de mensch staat boven de dierenwereld? Kan men spreken van een zedelijke verhouding tusschen deze goden en de menschen en van een zedewet in den zin van de Tien Geboden?

Zie: Macedoniër 1912, blz. 97, 110—112. (4)

2) Hoe worden de gewone geesten en goden vereerd? Is er verschil tusschen deze vereering en die der doodenzielen? Welke offers worden aan de goden gebracht en bij welke gelegenheden? Wat is daartoe de beweegreden? Kan er in onze godsdienst, o.a. in ons gebed ook iets „Heidensch” schuilen, b.v. vrees, die leidt tot het doen van toezeggingen en geloften aan God? Bij de laatste van deze vragen kan men wat langer stilstaan en moeten alle leden, zoo mogelijk, meespreken.

Zie: Mededeelingen v. w. h. N. Z. Gen., Deel 47, blz. 101 v.v.

3) Worden de oorsprongswezens ook vereerd? Waarom is die vereering zeldzaam? Zijn er spreekwijzen, gebeden, gewoonten enz. die wijzen op een hoogere geestelijke en zedelijke ontwikkeling, dan hetgeen wij tot nog toe bij de natuurlvolken ontmoet hebben? Hoe zijn deze uitingen te verklaren? Kunnen de hoogere gedachten onder de natuurlvolken worden beschouwd als overgebleven sporen van de goddelijke openbaring aan den mensch, die naar Gods beeld geschapen is? Zijn het aanwijzingen van de algemeene openbaring Gods? Waarom is het zoo uiterst moeilijk ze te beoordeelen? Is er iets dat wij hieromtrent met zekerheid kunnen aannemen?

Bijbellezen.

ACHSTE SAMENKOMST

HOOFDSTUK VIII

DOEL: Te zien hoe de groote kloof, die bij de eerste aanraking tusschen den zendeling en een natuervolk bestaat, langzamerhand overbrugd wordt. Hoe daarbij van de zijde van den zendeling veel geduld en ook waardeeringsvermogen noodig is. Hoe hij telkens aanknoopingspunten moet zoeken.

1) Hoe staat de natuurmensch tegenover den zendeling? Waarmede heeft de zendeling daarbij in het bijzonder rekening te houden? Wat maakt op den natuurmensch den meesten indruk? Welke beteekenis hebben droomen in deze periode van het zendingswerk?

Zie: A. C. Kruyt: *De Inlander en de Zending*; Dr G. Simon: *De Positie van den Zendeling in de Inl. Maatschappij*; *Macedoniër* 1914, blz. 43, 76, 138; Dr. N. Adriani: *Het Animisme als Godsdienst*, tweede gedeelte.

2) Hoe kunnen regeeringsmaatregelen bij natuervolken ingrijpen in hun godsdienstig leven? Welke gevolgen heeft dit voor het zendingswerk?

Zie: J. Rauws: *Nieuw-Guinea*, h. VIII, uit de reeks: „Onze Zendingsvelden”; Ds. Bakker in de *Macedoniër* No. 1, 1924; Dr J. W. Gunning: *Regeering en Zending*.

3) Kunt ge arbeidsvelden aanwijzen, waar „waarheidzoekende zielen” gevonden zijn? Bestaat hierin ook overeenkomst met ons land?

Zie: o.a. Fetero, uitgave v. d. Rijnsche Zending te Barmen; A. C. Kruyt *Papa i Woente*.

4) Hoe heeft de zendeling te staan tegenover het volk, waaronder hij werkt en tegenover den godsdienst van dat volk? Welke aanknoopingspunten kan hij vinden? Welke hulpmiddelen heeft hij om ingang voor het Evangelie te vinden?

Zie o.a.: Dr G. Simon: *De Positie van den zendeling in de Inl. Maatschappij*.

5) Wij hebben nu te spreken over den *vorm* van de pre-

diking als zij gericht is tot een natuurvolk. Heeft de zendeling daarbij zelfverloochening te betrachten en in welke opzichten? In hoe verre moet bij zijne opleiding in het oog worden gehouden, dat hij zich zal hebben los te maken van allerlei cultuurbegrippen, waarin hij is opgegroeid? Kan de zendingsgemeente in het vaderland hem daarbij steunen of in den weg staan? Waarom zijn sommige Bijbelsche geschiedenissen en gelijkenissen gemakkelijker voor Indonesiërs te begrijpen dan voor ons?

Zie: Dr A. M. Brouwer: Hoe te prediken voor Heiden en Mohammedaan in „Mededeelingen” enz.

6) Toon aan, hoe de Indonesiër behoefte heeft aan aanschouwelijk onderwijs en hoe hem dat verstrekt kan worden. Welk verband is er tusschen aanschouwelijk onderwijs en analogie-handelingen? Welke gevaren doen zich voor bij het behandelen der Bijbelsche verhalen op deze realistische en dramatische wijze? Zijn er in Europa gebruiken uit den Heidenschen tijd, die heenwijzen naar een geestesleven, dat overeenkomst had met dat der huidige natuurvölker?

Zie: Dr F. Pijper: De Evangelieverkondiging aan de Menscheneters van N. W. Europa. Uitgave v. h. Zendingsbureau te Oegstgeest. (f 0.24)

7) Wij hebben ten slotte stil te staan bij de vruchten, die de prediking kan dragen. Wat is over het algemeen de gewaarwording van den mensch, die in Animisme, Dynamisme en geestenvrees bevangen is, als hij met het Evangelie in aanraking komt? Wat is voor velen de eerste daad, als zij tot het Christendom willen overgaan? (Bekeering en wedergeboorte worden in de volgende samenkomst besproken). Welke plaats neemt bij hen, die Christenen zijn geworden, het gebedsleven in? Kunnen wij het geheel op dezelfde lijn plaatsen als ons gebedsleven?

Zie: Dr J. W. Gunning: De Inlandsche Christenen (f 0.60) en „Enkele reis-indrukken over de Zending in Ned.-Indië”, Lichtstralen op den Akker der Wereld, 9de Jaarg. No. 2, blz. 6. (uitverkocht)

Bijbellezen.

NEGENDE SAMENKOMST

HOOFDSTUK IX

DOEL: In te zien hoe het Evangelie slechts langzamerhand als een zuurdeesem doorwerkt in de Heidenwereld, maar ten slotte toch die wereld geheel doordringt en omzet.

1) Kan men alle Heidenen, die Christenen worden, wedergeboren noemen?

Is de bekeering voor een Heiden hetzelfde als voor een Christen? Wat ontbreekt hem in den regel? Hoe wordt de zendeling menigmaal door hem beschouwd?

Zie: Dr J. W. Gunning: *De Inlandsche Christenen*; Dr G. Simon: *De Positie van den Zendeling in de Ind. Maatschappij*.

2) Welke sporen van Animisme, Dynamisme en magie vinden wij terug in het geestesleven van de Christen geworden natuurvölker?

Zie: *Macedoniër* 1913, blz. 21, 33, 74.

3) Mogen wij de jonge Christengemeenten hard vallen om hetgeen wij in vorige vragen behandeld hebben? Zijn er ook punten van overeenkomst te vinden tusschen deze toestanden en de invoering van het Christendom in Europa? Zijn er bij de Christenen uit de natuurvölker, naast de schaduwzijden ook lichtzijden?

Zie: *Enkele reisindrukken over de Zending in Ned.-Indië*, Lichtstralen op den Akker der wereld, 9de Jaargang, No. 2.

4) Hoe heeft de zendeling te staan tegenover deze dingen? Kan hij de fouten vermijden, die gemaakt zijn bij de Christianisatie van Europa en van andere wereldstreken? Welke ervaringen doet hij op, aangaande het doorwerken van het Evangelie in de harten der menschen?

5) Welk licht werpt dit hoofdstuk op de toestanden in onze maatschappij? Wanneer een geheel volk het Christendom heeft aangenomen, wordt het dan voortdurend „Christelijker” of zien wij dan ook weer afzakking en ontaarding?

Wie is het dichtst bij de waarheid, de Europeesche Christen, die meent aan de gemeente uit de Heidenen hooger eischen te mogen stellen dan aan de gemeente bij ons, „want de gemeente uit de Heidenen bestaat toch uit louter *echte* Christenen, pas bekeerde mensen” en bij ons zijn zooveel naam-Christenen” — of — de Japanner, die aan een bezoeker van een Internationale Zendingsconferentie vroeg: „Hoe lang zijn uwe voorouders al Christenen”, en toen hij ten antwoord kreeg: „Al eeuwen lang”, uitriep: Wat moeten de menschen bij ulieden dan goede Christenen zijn! Door allen te beantwoorden.

Bijbellezen.

LAATSTE SAMENKOMST

DOEL: Wat kunnen en wat willen wij doen?

1) Welke kerk en welke zendingscorporaties arbeiden onder dynamistisch-animistische volken en welke arbeidsvelden hebben zij? Zijn die arbeidsvelden voldoende bezet?

Ten einde deze vraag niet te omvangrijk te maken, late men het Sangi en Talaut Comité en de Indische Kerk buiten bespreking.

Desnoods kan deze vraag onder twee of meer inleiders verdeeld worden. Voor de beantwoording raadplege men het Zendingsjaarboekje 1924—25. Weet men geen raad met de vraag of een arbeidsveld voldoende bezet is, dan kan men zich wenden tot het Bureau v. d. Zendings-studieraad of tot dat van de betrokken corporaties.

2) Wat kunt ge antwoorden op de opmerking, dat men de heidenen in hun eigen toestand moet laten en niet moet lastig vallen met het Christendom en met onze beschaving, waarop waarlijk niet te roemen valt in onzen tijd? (Zie o.a. het artikel van zendeling Starrenburg in „Lunteren”, Juni 1924).

3) Hoe kunnen wij in het zendingswerk elk persoonlijk meehelpen? Deze vraag worde door *alle* leden zeer ernstig

voorbereid. Daarbij houde men in het oog, dat de zending behoefte heeft aan geld, toewijding en gebed.

Er bestaat een Comité tot het zenden van lektuur aan zendelingen, waarvoor men zich kan wenden tot Zuster M. Schoch, van Hasseltlaan 15, Apeldoorn. Men zou kunnen vragen om een of meer adressen van zendelingen, die onder natuervolken werken, waaraan men geregeld een of meer weekbladen of tijdschriften wil zenden of af en toe eens een boek. Een of meer leden van den kring zouden aan een zendeling een brief kunnen schrijven om hem te vertellen van den kring en zouden met hem in correspondentie kunnen blijven. Ze zouden b. v. uit couranten kunnen uitknippen, al wat betrekking heeft op bijgeloof en animistische gebruiken in ons land of elders in Europa.

Dit is slechts één staaltje, van wat men zou kunnen doen, er is nog veel meer, op allerlei gebied. Men vergete ook niet het winnen van abonnees op zendingsbladen en het opwekken tot het bijwonen van zendingsbijeenkomsten, natuurlijk ook door eigen voorbeeld.

Nog veel te weinig wordt, en door de Besturen van de Zendingscorporaties hier te lande, en door de arbeiders op het zendingsveld, de steun van de leden der Zendings-studiekringen ervaren.

BIBLIOTHEEK VRIJE UNIVERSITEIT

3 0000 01346 1037

